

בס"ד

Tashlich:

Reasons, Meanings, and Customs

Sponsored by:

Jonathan and Mimi Gurman in honor of the recent Yahrtzeit of Regina Gurman- Rivka Bat Zechariah

&

Charlie and Mimi Gershbaum in memory of Moshe Weisz- Moshe Shraga Ben Rav Noson, whose Yahrtzeit is 8 Tishrei

KOSOCo
Kosher Southern Comfort

Thursday Night Live

Congregation Ohr Torah

Thursday 9/22/22

Rabbi Sarel Malitzky

They would jump in the water!

1) ספר מעסי ישראל

וק"ק כורדיסטאן הובא במסעי ישראל [ימים נולאים דף ק"ל ע"א] לא הסתפקו בפועל דמיוני ועשו מעשה וכך כותב עד ראייה למנהגם וז"ל: בראש השנה ילכו כולם אל הנהר השוטף לרגלי ההר ויאמרו תפלת תשליך ואחרי כן יקפצו כולם אל המים וישחו בין גליו כדגי הים תחת לנער כנפי בגדיהם על שפת הנחל כאשר יעשו אחינו בני ישראל בארצות אירופה. וכאשר דרשתי מהם סיבת המנהג הזר הזה השיבו לי כי על ידי הפעולה הזאת יטהרו מכל חטאתיהם ומי הנחל ישטפו מעליהם כל החטאים אשר חטאו במשך כל השנה שעברה עכ"ל.

What is the point of תשליך?

זכר לעקידה: Approach #1

2) ספר מהרי"ל (מנהגים) הלכות ראש השנה

אמר מהר"י סג"ל מה שנוהגין לילך בר"ה אחר סעודה אצל ימים ונהרות להשליך במצולות ים כל חטאותינו, משום דאיתא במדרש זכר לעקדה שעבר אברהם אבינו בנהר עד צוארו, ואמר הושיעה ה' כי באו מים עד נפש. והוא השטן שנעשה כמו נהר לעכב אותו מן העקדה.

3) מטה משה עמוד העבודה דיני שופר סימן תתכ

נוהגין לילך אצל ימים ונהרות, משום דאיתא במדרש בשעה שבאו אברהם ויצחק לעקידה, גירה בהם השטן ורצה לפתותם שלא ילכו. לא השגוחו בו, מה עשה, עשה נהר גדול לפנייהם לעכבם שלא יוכלו לעבור הנהר להר המוריה. נכנסו במים עד צוארם, נשאו עיניהם למרום ואמרו הושיענו אלהים כי באו מים עד נפש. אז גער ה' בשטן וחזרו לאחוריהם, עד כאן לשון המדרש. ומשום זה הולכים לנהרות לזכור העקידה

מלכות: Approach #2: Bolstering the theme of

4) Rosh Hashanah Machzor, Rabbi Soloveitchik

תשליך / Tashlich

The Gemara in *Horayos* (12a) relates that kings of Israel were anointed at a spring of flowing water. Via the *Tashlich* ceremony, we similarly coronate Hashem as our own king near a source of flowing water (*Lecture on Questions and Answers on Rosh Hashanah*, September 25, 1978).

5) ספר ברוך שאמר

בענין ההליכה לתשליך ברה"ש

בענין זה נאמרו טעמים שונים, ואינם רצויים. ולי נראה טעם פשוט ומסתבר, עפ"י מה שאמרו במס' הוריות (י"א א') אין מושחין את המלכים אלא על המעין כדי שתמשך מלכותם, כמו מעין, ומסמיכים זה על פסוק מנביאים, — ויען כי ברה"ש אנו מקבלים מלכותו עלינו, כידוע מנוסחאי התפלות, לכן אנו עושים סימן להמשך מלכותו עלינו, כהמשך המים, כמו שעושים כמה סימנים

המורים לטוב ברה"ש, כמבואר בגמרא שם, ועל כן יוצאים אל הנהר ואומרים שם פסוקים שונים מענין היום.

ואעפ"י שלגבי ה' לא שייך סימן, כי הכל בידו וברשותו, אך הכונה, שאנו עושים לנו סימן שלא גסתור מלכותו עלינו מפני חטאינו, אך תהיה קיימת ונצחית.

Going to a body of water with fish.

6) ספר המנהגים (טירנא) ראש השנה

ורגילין לילך על הנהר ולומר תשוב תרחמינו וגו' ורואים דגים חיים

Approach #3: A call to תשובה!

7) מטה משה עמוד העבודה דיני שופר סימן תתכ

ואגב זה רואין דגים חיים, לפי שאנו נמשלים כדגים חיים הללו שנאחזו פתאום במצודה, ואומרים אגב תשוב תרחמינו

8) לבוש אורח חיים סימן תקצו

ורגילין לילך למקום שרואין שם דגים, לזכור שאנו משולים כדגים חיים הללו שנאחזים במצודה, כך אנו נאחזים במצודת המות והדין, ומתוך כך נהרהר יותר בתשובה

Approach #4: Another fish סימן

9) דרכי משה אורח חיים סימן תקפג

כתב מהרי"ל (הל' ר"ה סי' ט עמ' רעז) שנוהגים לילך אל הנהר ולומר תשוב תרחמינו וגו' משום דאיתא במדרש (תנחומא וירא כב) זכר לעקידה ... עכ"ל וכן הוא במנהגים (מהר"א טירנא ר"ה עמ' ק) אלא שהוסיף שרואין דגים חיים ואפשר שהוא לסימן שלא תשלוט בנו עין הרע ונפרה ונרבה כדגים

Approach #5: A prayer

10) של"ה מסכת ראש השנה הגה פרק נר מצוה

עוד שמעתי רמז גדול ונכון, כי הולכים למים שיש שם דגים, יען כי להדגים אין גבינים, ועיניהם תמיד פקוחות, כדי להתעורר עיני פקחא דלעילא, שרומז על רחמים גדולים, ו'הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל', רק עיניו פקוחות. ועל זה נאמר (שם מד, כד) 'עורה למה תישן', וכתוב (שם עד, א) 'למה... יעשן אפך בצאן מרעיתך', כי קשה העשן לעינים, וגורם שיהיו סגורות, ואנחנו מתפללים שיהיו פקוחות

(11) תורת עולה [להרמ"א]

החור', זהו הנראה לי בענין מוסף וחקיעו' ראש השנה, וסנהג של ישראל חורה הוא, במה שהולכים על מים ואומרי' השליך במצולת ים כל חטאתינו, להיות, כי מן מצולת ים ניכר ענין בריאת העולם, כי מצולת ים הוא התהום, והיא המקום היוחר עמוק בים, והנה, לפי הטבע של היסודי' שהמים יכסו הארץ, והארץ הוא המרכז, והוא מקום

הנמוך בכל העולם, והנה, התגלות הארץ לצורך בני אדם ולדריים עליה אינו בלא כוונת סביון, והוא, אשר חדש העולם כרצינו לחכלית ישוב הארץ, ולכן אנו הולכים על המים לראות אשר שם חול גבול לים, ואמר ער פה חבא ולא תוסף, וכשאנו הולכים שם אנו רואי' גבורתו של יוצר בראשי', ולכן אנו הולכים על המים בראש השנה, שהוא יום הדין, לשום כל אחד על נפשו ענין בריאת העולם, ושהשם יהעלה סלך הארץ, ועל זה נאמר תשליך במצול' ים חטאתינו, כי באמת המהבונן בענין מצול' ים זמכיר שהעולם מחדש על ידי זה עומד על מציאות השם יהעלה, ומתחרט על ידי זה על כל עונותיו, וחטאיו נמחלים, ועל דרך זה נשלכים החטאים במצולת הים, והוא מבואר למשכיל:

What's really the goal?

(12) קדוש ישראל, שביבי מוסר מרן הגרי"ס זצ"ל

אמרו גדולי בעלי המוסר, שצריך להסביר את דברי המוסר אל הגוף. הכוונה, להסביר אל בחינת הגוף שבנפש, והיינו הנפש הבהמית, ודבר זה אפשר להשיג ע"י השימוש בכח הציור. ובזה השתמשו בעלי המוסר בחשבם בציורי יום הדין, והיו מגיעים לאימת הדין עי"ז. וזהו מש"כ אא"ז הגרי"ס זצ"ל על הגמ' בברכות מעשה בחסיד אחד שהקניטתו אשתו [חסיד אחד, היינו ר' יהודא בר אלעי, והמעשה היה בראש השנה, עי"ש בגמרא] הלך ולן בבית הקברות, ופי' הגרי"ס ז"ל דהיינו כדי לחשוב בציורי יום המיתה ולא יכעס.

מכתב מא"ה

(13) ספר החינוך פרשת בא מצוה טז

ואל תחשוב בני לתפוש על דברי ולומר, ולמה זה יצוה אותנו השם יתברך לעשות כל אלה לזכרון אותו הנס, והלא בזכרון אחד יעלה הדבר במחשבתנו ולא ישכח מפי זרענו, כי לא מחכמה תתפשני על זה, ומחשבת הנער ישיאך לדבר כן. ועתה בני אם בינה שמעה זאת, והטה אזנך ושמע, אלמדך להועיל בתורה ובמצוות. דע כי האדם נפעל כפי פעולותיו. ולבו וכל מחשבותיו תמיד אחר מעשיו שהוא עושה בהם, אם טוב ואם רע, ואפילו רשע גמור בלבבו וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום, אם יערה רוחו וישים השתדלותו ועסקו בהתמדה בתורה ובמצוות, ואפילו שלא לשם שמים, מיד ינטה אל הטוב, ובכח מעשיו ימית היצר הרע, כי אחרי הפעולות נמשכים הלבבות. ואפילו אם יהיה אדם צדיק גמור ולבבו ישר ותמים, חפץ בתורה ובמצוות, אם אולי יעסק תמיד בדברים של דופי, כאילו תאמר דרך משל שהכריחו המלך ומינהו באומנות רעה, באמת אם כל עסקו תמיד כל היום באותו אומנות, ישוב לזמן מן הזמנים מצדקת לבו להיות רשע גמור, כי ידוע הדבר ואמת שכל אדם נפעל כפי פעולותיו, כמו שאמרנו

(14) ספר טעמי המנהגים

תשבה טעם שנוהגים (לה) לנער בכנפי בגדיהם, הוא לנער הקליפות מעלינו שנאחזים בנו ע"י עוונותינו, כמו שנוהגין אחר קידוש לבנה לנער הקליפות שנתעוררו ע"י קטרוג הלבנה (אליהו רבה סימן תקצ"ו אות ג'). ונהגו לנער שולי הבגדים במלת ותשליד. ודוקא בגד ציצית, כי הוא בגד אלמנת השכינה (האריז"ל, וע"ל סעי' תס"ד):

(15) מטה אפרים תקצ"ח

שמה הפסוקים מי אל כמוך כו' ככתוב בסידורים ונוהגים לילך אף אם כבר שקעה החמה עד הלילה ומנערים שם (ט) שולי הבגדים והוא לרמו בעלמא ליתן לב להשליך החטאים ולחפש ולחקור דרכים סן הוא והלאה שיהיו בגדיו לבנים ונקיים מכל חטא:

(16) קונטרס פני המים

כו' בקש"ל כ' הטעם שמנערים הבגדי לנער הקליפות הנאחזים וכו' כמו בקידוש לבנה [וכ"כ בס' נוהג כצאן יוסף]. ויעיין בס' שלה"ק וכ"ה בס' ר' שבתי מראשקוב ובס' אור הישר [בארדיטשוב] לנער בגד של ציצית דוקא ובס' ר' שבתי הוסיף במילת ותשליך יעיי"ש. ובאמת כן היא ג"כ ע"פ האריז"ל אצל קידוש לבנה לנער בגד ציצית. כו' עוד שם בהג"ה ראוי לבטל מן האנשים שדעתן קלה כנשים שאומרי' בנה הלשון איך וויל גיין מיין עבירות שיטלען. ואוחזין בכנף בגדיהם ונוערי' בהם וסוברין בדעתם שעייז יוכל האדם לנער כל העבירי' שעשה כל השנה וחז' לחשוב כן וכן היא באמת חלול השם גדול בפני האומות שיודעי' מזה ואם רואים היהודי' שהולכין אל הנהר אומרי' דרך שחוק היהודי' הולכין שיטלען איהרע זינד אין וואסער עכ"ל לענינינו. (ועיין בשה"ט אור המאיר פ' נצבים כיוצא בזה התרעם על מה שאומרי' גקומה לסליחות כאילו אנו בטוחים שהקב"ה יסלח לנו יעיי"ש).

(17) ספר ומתוק האור

"חטאיו" של רבי אלימלך מליז'נסק

באשר הלה רבי אלימלך מליז'נסק לאמירת סדר "תשליח", ונער את פיסיו כפי המנהג המקביל, הבחין באחד מתלמידיו המחפש על הארץ דבר מה. פנה אליו רבי אלימלך ושאלו: מדה הנך מחפש פאן? והתלמיד השיב: מחפש אני את העברות של הרבי כדי לטל אותן לעצמי במצוות...

Halacha and its opposition

18) שולחן ערוך אורח חיים סימן תקפג

אוכלים ראש כבש לומר: נהיה לראש ולא לזנב, וזכר לאילו של יצחק. הגה: יש מדקדקים שלא לאכול אגוזים, שאגוז בגימטריא חטא... והולכין אל הנהר לומר פסוק: ותשליך במצולות ים כל חטאתינו וגומר. וגם נוהגים שלא לישן ביום ראש השנה, ומנהג נכון הוא

19) מעשה רב הלכות ימים נוראים אות רט

לא היה הולך לנהר או לבאר לומר תשליך

20) ערוך השולחן אורח חיים סימן תקפג

ויש נוהגים לילך ביום א' דר"ה אל הנהר ולאמר פסוקים ותשליך במצולות ים כל חטאתינו וקורין לזה תשליך ויזהירו שלא ילכו נשים ובמקומות שהולכות מוטב שאנשים לא ילכו כלל דבלא"ה יש מתרעמים על זה בזמן הזה ורבים נמנעים מזה מפני טעם הידוע להם ונכון הוא

Throwing bread in the water

21) ספר מהרי"ל (מנהגים) הלכות ראש השנה

אמר מהרי"ל סג"ל מה שנוהגין לילך בר"ה אחר סעודה אצל ימים ונהרות להשליך במצולות ים כל חטאתינו... ואמר כשהולכין אל הנהרות ביום טוב אל יוליכו עמהם שום מזון כדי לזרוק אל הדגים שבנהרות להראות להם לשמחה בהן דאית ביה חילול יו"ט. גם אם יזדמן לו גוי אצל הנהר אל יקח ממנו לחם להשליך אל הדגים משום דמוקצים הם לישראל משום דמחוסרין צידה, ואין מאכילין ביו"ט אלא לדבר הראוי לו. א"כ הנושא מזון עמו תרתי ריעותא עביד דנושא חוץ לעירוב ומאכיל את המוקצה.

22) ספר מהרי"ל (מנהגים) הלכות יום טוב

אמר מהרי"ש בני אדם ההולכים ביו"ט לטייל אצל נהרות ויאורים לראות את הדגים ששטין שם ונושאים עמהם אוכל להשליך אל הדגים לראותם כשנתאספו לבלוע המאכל תרתי ריעותא הן עושין. חדא דמוציאין חוץ לעירוב, ועוד דגם אם נזדמן להם גוי אצל המים, אסור לישראל ליקח ממנו אוכל ולהשליך אל הדגים

23) מגן אברהם סימן תקפג

הנהר. שיש בו דגים חיים (מנהגים ומט"מ) עסי' תצ"ז ס"ב אבל בכתבים כתוב נהר או באר

24) שולחן ערוך אורח חיים סימן תצז סעי' ב'

דגים ועופות וחיה שהם מוקצה, אין משקים אותן ביו"ט ואין נותנים לפניהם מזונות שמא יבא ליקח מהם. וכל מה שאסור לאכלו או להשתמש בו מפני שהוא מוקצה, אסור לטלטלו

25) מחצית השקל אורח חיים סימן תקפג

הנהר כו'. עיין סימן תצ"ז סעיף ב'. בא למעט מנהג גרוע שכתב מהרי"ל [הלכות ראש השנה עמוד רעח] הובא (בא"ר) [באליהו זוטא] [סימן תקצו ס"ק ב] שמשליכים לנהר פת לחם לדגים. דמבואר בסימן תצ"ז דאסור ליתן לפניהם מזונות, כיון דאין מזונותיהם עליך

(26) משנה ברורה סימן תצז

אין משקיף וכו' ואין נותנין לפנייהם - כתבו האחרונים דוקא לפנייהם ממש אסור ליתן אבל אם נותן ברחוק קצת מהם והם באים ואוכלים לית לן בה כיון דעושה הכירא מדכר ולא אתי ליקח מהם

Feeding the birds on Shabbos Shira

(27) שלחן ערוך סימן שכו סעיף יא

אין נותנין מים ולא מזונות לפני דבורים, ולא לפני יוני שובך ויוני עליה ולא לפני חזיר; אבל נותנין לפני אווזין ותרנגולים ויוני בייתות וכן לפני כלב שמזונותיו עליך

(28) מגן אברהם ס"ק ז

נוהגין לתת חטין בשבת שירה לפני העופות ואינו נכון שהרי אין מזונותן עליך ועב"י שלא כדברי הע"ש

לימוד זכות for Shabbos Shira

(29) ערוך השלחן (שם סעי' ג')

יש מתרעמים על מה שהמנהג בשבת שירה לזרוק חטין לפני העופות והרי אין מזונותן עליך [מג"א שם] אבל נ"ל דמנהג ישראל תורה שהרי אין אנו טורחים בשבילם אלא בשבילנו דמרגלא בפי ההמון שהעופות אמרו שירה על הים ולכן אנו מחזיקין להם טובה וא"כ הכוונה כדי לזכור שמחת שירת הים ולית לן בה ויש מי שכתב כיון דכונתינו לשם מצוה מותר [ת"ש] ומותר להאכיל תולעת המשי דכיון שאין לו מה שיאכל רק מה שהאדם נותן לו מקרי מזונותן עליך [ט"ז סק"ו] וכן חתול שמגדלין בבית צריכין ליתן לה מזונותיה בשבת דזהו ודאי מזונותיה עליך

(30) תוספת שבת

סי' קי"ז, הכי נמי שרי ע"כ, (י) ואפשר דלא חלקו חז"ל.
*כתב מגן אברהם דאין ליתן מאכל
לפני העופות בשבת שירה כמו שנהגו
קצת, דהא אין מזונותן עליך. ואפשר
ליישוב מנהג
העולם

דכיון שנהגו כן לשם מצוה דמרגלא בפומייהו שהעופות אמרו שירה (יא) בים, לכך אין להקפיד בכך, וכה"ג כתב בא"ר בשם מעדני יו"ט (יב) בסוף סי' של"ה דהא דנוהגין בשמחת תורה לפזר פירות, והנערים מלקטים ונותנים לסלים, דאסור לעשות כן משום דהוי עובדא דחול כמבואר שם, היינו דכיון שעושין כן לשמחה לא הקפידו בכך, א"כ אפשר דה"ה נמי לענין זה, כן נראה ליישב מנהג זה:

(יא) לא יקחו עמהם פת כו'. הוא מדברי המגן אברהם תקפ"ג ס"ק ה', וזה לשון המחצית השקל שם, בא למעט מנהג גרוע שכתב מהרי"ל הובא באליה רבה, שמשליכים לנהר פת לחם לדגים, דמבואר בסימן תצ"ז [סעיף ב] דאסור ליתן לפניהם מזונות כיון דאין מזונותיהם עליך ע"כ. ולפי מה שכתוב בתוספת שבת סימן שכ"ד [ס"ק י"ז] לקיים המנהג מה שמשליכין בשבת שירה חטים לפני העופות מפני שעושין כנגד איזה רמז והלכך שרי, ואם כן מהאי טעמא אתי שפיר נמי מנהג זה וכמו שכתוב גם ביד יוסף שם.

שם הטעם כי ראוי לרחם על הצריות שירחמו עליו
מן השמים, וצ"ח הוצא שם צשם התשצ"ך סימן זה
יהא מסור צידך כל הימים שאתה מרחם על חצירך
יש לך מרחמים ולאו דוקא חצירך אלא אפילו שאר
צריות כדכתיב ורחמיו על כל מעשיו ומעשה צרתי
דהשובר את הפועלים יוכיח, ועיין כף החיים אות ל"ד
שם, ובלקט יושר (מנהגי התרה"ד דף 140) כתב
וזכרני שאמר שצריך ליתן לבהמתו לאכול ציוה"כ כל
צורכה, דצריך לרחם על בהמתו כדי שירחמו עליו, וכן
הוצא כזאת בטעמי המנהגים אות תשכ"ד צקו"א
צשם ס' אזור אליהו פ' וישלח שכתב ששמע צשם לדיק
אחד שתמיד צר"ה ויוה"כ הלך לרפת צקר וקוסים
ליתן להם מספוא, וצזה כשם שהוא מרחם על הצריות
כד ירחם עליו ההצ"ה.